

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie Ministra Edukacji zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia jest wydawane na podstawie upoważnienia zawartego w art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. c, d i g ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia przewiduje zmiany w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. poz. 467, z późn. zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem”, polegające na:

- 1) nadaniu nowego brzmienia podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna;
- 2) określeniu podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie nowego przedmiotu edukacja zdrowotna – zdrowie seksualne.

1. Nadanie nowego brzmienia podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna (jako obowiązkowe zajęcia edukacyjne)

Od roku szkolnego 2025/2026 w szkołach podstawowych oraz w szkołach ponadpodstawowych (w dwóch klasach liceum ogólnokształcącego, technikum i branżowej szkoły I stopnia wskazanych przez dyrektora szkoły, tj. w klasach I i II albo w klasach II i III albo w klasach I i III), został wprowadzony nowy przedmiot – edukacja zdrowotna (jako zajęcie edukacyjne niebędące obowiązkowym zajęciem edukacyjnym), który w przystępny, interdyscyplinarny sposób umożliwia uczniom zdobycie wiedzy z zakresu zdrowia we wszystkich jego wymiarach, tj. fizycznym, psychicznym, społecznym, seksualnym i środowiskowym. Uczy, jak dbać o siebie i innych, rozpoznawać zagrożenia, budować dobre relacje, funkcjonować w środowisku cyfrowym oraz podejmować świadome decyzje. Szczególny nacisk położono na rozwijanie umiejętności krytycznej analizy informacji, przeciwdziałanie uzależnieniom (w tym uzależnieniom behawioralnym związanym z korzystaniem z Internetu i nowych technologii), a także wzmacnianie kompetencji społecznych i emocjonalnych. Przedmiot uwzględnia również znaczenie środowiska rodzinnego i systemu wartości w kształtowaniu postaw prozdrowotnych, podkreślając rolę relacji opartych na szacunku, odpowiedzialności i wzajemnym wsparciu. Koncepcja

przedmiotu edukacja zdrowotna opiera się na założeniu, że edukacja ta stanowi wieloetapowy, wielopłaszczyznowy i interdyscyplinarny proces prowadzący do budowania alfabetyzmu zdrowotnego (*health literacy*). Rozumie się przez to nabywanie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które pozwalają na trafne rozpoznanie potrzeb zdrowotnych własnych oraz otoczenia, a także podejmowanie skutecznych działań profilaktycznych.

Przedmiot został przygotowany we współpracy Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Sportu i Turystyki, a podstawa programowa kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna powstała przy udziale ekspertów z wielu dziedzin, tj. lekarzy, nauczycieli, specjalistów od aktywności fizycznej, zdrowia psychicznego i profilaktyki. Jednocześnie Ministerstwo Edukacji Narodowej zapewniło szkołom, za pomocą Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej (<https://zpe.gov.pl/edukacja-zdrowotna>) dostęp do materiałów edukacyjnych i dydaktycznych do nauczania i uczenia się edukacji zdrowotnej, w tym w szczególności przykładowe programy nauczania, informator, scenariusze lekcji. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 8 sierpnia 2025 r. zmieniającym rozporządzeniem w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. poz. 1111) określono kwalifikacje do prowadzenia zajęć edukacji zdrowotnej, które posiada osoba, która: ukończyła studia pierwszego i drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie w zakresie edukacji zdrowotnej i posiada przygotowanie pedagogiczne, albo ukończyła inne studia pierwszego i drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie w zakresie innym niż edukacja zdrowotna, posiada przygotowanie pedagogiczne i ukończyła studia podyplomowe w zakresie edukacji zdrowotnej. Ponadto, kwalifikacje do nauczania edukacji zdrowotnej posiadają także: nauczyciele biologii, przyrody, wychowania fizycznego, wychowania do życia w rodzinie oraz nauczyciele psycholodzy, a także osoby, które ukończyły studia przygotowujące do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentystry, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty, ratownika medycznego, lub studia pierwszego i drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie w zakresie zdrowia publicznego, dietetyki lub żywienia człowieka, oraz posiadają przygotowanie pedagogiczne.

Według danych Systemu Informacji Oświatowej w około 6 tys. szkół ponadpodstawowych (tj. liceów ogólnokształcących, techników i branżowych szkół I stopnia) jest obecnie około 36 tys. nauczycieli mających kwalifikacje do nauczania edukacji zdrowotnej. Dodatkowo, w czerwcu 2026 r. zakończy się pierwsza edycja zleconych w 2025 r. przez Ministerstwo Edukacji Narodowej studiów podyplomowych z zakresu edukacji zdrowotnej, które ukończy grupa

około 580 nauczycieli, w przygotowywanej obecnie drugiej edycji tych studiów udział weźmie kolejnych około 600 nauczycieli.

Na zajęcia z tego przedmiotu uczęszcza łącznie około 10 % uczniów ww. typów szkół ponadpodstawowych (dane z Systemu Informacji Oświatowej: liceum ogólnokształcące – 10,06 % uczniów, technikum – 7,86 %, branżowa szkoła I stopnia – 14,61 %).

Ze względu na pogarszającą się kondycję psychofizyczną społeczeństwa, w szczególności dzieci i młodzieży, zdecydowano że wybrane obszary tematyczne przedmiotu edukacja zdrowotna, tj. dział: *Wartości i postawy, Zdrowie fizyczne, Aktywność fizyczna, Odżywianie, Zdrowie psychiczne, Zdrowie społeczne, Zdrowie środowiskowe, Internet i profilaktyka uzależnień* oraz *System ochrony zdrowia* – będą działami obowiązkowymi, zatem przedmiot edukacja zdrowotna będzie obowiązkowym zajęciem edukacyjnym. Jednocześnie problematyka działu *Zdrowie seksualne* będzie stanowić treść nowego przedmiotu edukacja zdrowotna – zdrowie seksualne, który będzie zajęciem edukacyjnym nie należącym do obowiązkowych zajęć edukacyjnych. Podstawa programowa kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna – zdrowie seksualne wraz z podstawą programową kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna, zapewni możliwość zdobycia wiedzy w zakresie szeroko rozumianej edukacji zdrowotnej w kształceniu ogólnym w szkołach ponadpodstawowych.

Nie ulega wątpliwości, że powszechna, oparta na wiedzy naukowej edukacja zdrowotna stanowi kluczowe narzędzie ochrony zdrowia publicznego oraz profilaktyki zdrowotnej. Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej w stanowisku nr 34/26/P-IX z dnia 10 kwietnia 2026 r. w sprawie wprowadzenia obowiązkowego przedmiotu „edukacja zdrowotna” wskazało, że *„Decyzja o wprowadzeniu edukacji zdrowotnej jako elementu obowiązkowego w trakcie nauczania szkolnego jest niezwykle ważna dla zdrowotności naszego społeczeństwa. Potencjalne korzyści płynące z przekazywania uczniom popartej naukowo wiedzy na temat zdrowia czy podstaw profilaktyki zdrowotnej są nie do przecenienia. Państwo powinno odgrywać wiodącą rolę w przekazywaniu młodemu pokoleniu rzetelnej wiedzy na temat zdrowia, tym samym zapobiegając niebezpiecznemu zjawisku pozyskiwaniu wiedzy o zdrowiu ze źródeł propagujących metody niesprawdzone naukowo lub wręcz pseudomedyczne. Wiele schorzeń, zwłaszcza chorób cywilizacyjnych, ma swoje źródło w złych nawykach dotyczących zdrowia czy niekorzystaniu z dostępnej profilaktyki zdrowotnej. Wprowadzenie obowiązkowej edukacji zdrowotnej do nauczania szkolnego przyczyni się do poprawy tego stanu rzeczy.”*

Dane przedstawione w najnowszym Raporcie „Diagnoza Młodzieży 2026. Raport i rekomendacje”¹⁾, a także w Raporcie merytorycznym projektu „WF z AWF. Aktywny dzisiaj dla zdrowia w przyszłości” za rok 2025²⁾, jednoznacznie wskazują na postępujący kryzys dobrostanu dzieci i młodzieży, objawiający się krytycznym obniżeniem sprawności fizycznej oraz znaczącym pogorszeniem kondycji psychicznej i społecznej.

Raport „Diagnoza Młodzieży 2026. Raport i rekomendacje”, opracowany na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej, koncentruje się na kondycji psychicznej i społecznej młodego pokolenia. Wyniki przeprowadzonych badań wskazują na nasilony stres oraz lęk przed porażką na ścieżce zawodowej. Badania wskazują ponadto na wyraźny wzrost poczucia osamotnienia oraz problemów ze zdrowiem psychicznym w porównaniu do wyników grup wiekowych z lat ubiegłych. Szczegółowe dane statystyczne zawarte w ww. raporcie wykazują, że:

- 1) ponad 50 % badanych uczniów deklaruje permanentne poczucie stresu i przeciążenia wynikającego z presji edukacyjnej oraz obawy przed niepowodzeniem;
- 2) 42 % nastolatków regularnie doświadcza poczucia izolacji i samotności, również w obrębie grup rówieśniczych;
- 3) co trzeci uczeń (około 33 %) przejawia objawy obniżonej odporności psychicznej lub zaburzeń nastroju, co wskazuje na konieczność objęcia ich profesjonalnym wsparciem specjalistycznym.

Wnioski z ww. raportu wskazują na potrzebę wzmocnienia w edukacji zdrowotnej kompetencji społecznych i emocjonalnych uczniów, takich jak dbanie o granice osobiste, rozpoznawanie presji, czy umiejętność korzystania ze wsparcia.

Równoległe, wyniki badań kondycji fizycznej dzieci i młodzieży szkolnej, zaprezentowane w Raporcie merytorycznym projektu „WF z AWF. Aktywny dzisiaj dla zdrowia w przyszłości” za rok 2025, dokumentują krytyczne deficyty w zakresie podstawowych kompetencji ruchowych uczniów, tj.:

- 1) 94 % dzieci w wieku wczesnoszkolnym wykazuje niedostateczny poziom kompetencji ruchowych – uczniowie mają trudności z podstawowymi czynnościami, takimi jak prawidłowy bieg, skok przez skakankę czy chwywanie piłki;

¹⁾ Diagnoza Młodzieży 2026. Raport i rekomendacje, Polskie Towarzystwo Polityki Społecznej, Warszawa 2026 (dostępny na stronie: <https://ore.edu.pl/2026/03/raport-diagnoza-mlodziezy-2026/>).

²⁾ Raport merytoryczny projektu „WF z AWF. Aktywny dzisiaj dla zdrowia w przyszłości” za rok 2025, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie (dostępny na stronie: <https://www.awf.edu.pl/uczelnia/aktualnosci/raport-merytoryczny-projektu-wf-z-awf.-aktywny-dzisiaj-dla-zdrowia-w-przyszlosci-za-rok-2025>).

- 2) 57 % chłopców i 63 % dziewcząt posiada niewystarczającą wydolność krążeniowo-oddechową, co jest bezpośrednim wskaźnikiem ryzyka chorób cywilizacyjnych w przyszłości;
- 3) 60 % uczniów nie uczestniczy w żadnej formie zorganizowanej aktywności fizycznej poza obowiązkowymi zajęciami wychowania fizycznego;
- 4) jedynie 16,8 % populacji uczniów w Polsce realizuje zalecenia Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) dotyczące aktywności fizycznej, obejmujące minimum 60 minut umiarkowanego lub intensywnego ruchu na dobę.

Biorąc pod uwagę skalę negatywnych zjawisk zdrowotnych nadanie przedmiotowi edukacja zdrowotna statusu obowiązkowych zajęć edukacyjnych, realizowanych we wskazanym wyżej zakresie, jest kluczowe dla wyposażenia całej populacji uczniów w szereg niezbędnych kompetencji – zarówno w obszarze zdrowia emocjonalnego, obejmującego nie tylko umiejętność rozpoznawania symptomów kryzysu psychicznego, lecz także rozwijanie kompetencji służących jego zapobieganiu, budowaniu odporności psychicznej oraz dbaniu o własny dobrostan (w tym stosowanie zasad higieny cyfrowej), jak i w zakresie zdrowia fizycznego oraz profilaktyki. Równie istotne jest wykształcenie umiejętności bieżącego monitorowania stanu zdrowia oraz przyswojenie zasad zdrowego żywienia, co stanowi fundament dla budowania prawidłowych postaw prozdrowotnych od najmłodszych lat. Ponadto, działanie to stanowi odpowiedź systemu oświaty na obserwowany wzrost występowania zaburzeń depresyjnych, lękowych i zachowań autodestrukcyjnych, a także na zmiany w kondycji fizycznej uczniów, objawiające się zwiększeniem skali nadwagi i otyłości oraz obniżeniem sprawności fizycznej wśród dzieci i młodzieży.

Szkoła pełni w tych działaniach szczególną rolę. Nauczyciele, wspierając w tym zakresie rodzinę, powinni zmierzać do tego, aby uczniowie rozwijali świadomość zdrowia oraz kompetencje niezbędne do utrzymania zdrowia fizycznego, psychicznego, społecznego i środowiskowego. Istotnym elementem tych działań jest współpraca z rodzicami oraz wzmocnienie roli środowiska rodzinnego jako podstawowego miejsca kształtowania postaw, nawyków i systemu wartości sprzyjających zdrowiu. Dotyczy to w szczególności aktywności fizycznej, zdrowego odżywiania, higieny osobistej i snu, radzenia sobie ze stresem, budowania satysfakcjonujących relacji opartych na szacunku i odpowiedzialności, a także unikania zagrożeń i zachowań ryzykownych oraz dbałości o zdrowe i bezpieczne środowisko życia.

Projekt rozporządzenia w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna (jako obowiązkowe zajęcia edukacyjne) względem obowiązującej w roku szkolnym 2025/2026 podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna (niebędącej obowiązkowym zajęciem edukacyjnym) przewiduje zmiany dotyczące:

- 1) uzupełnienia celów kształcenia – wymagań ogólnych o krytyczne korzystanie z wiedzy opartej na dowodach naukowych, w tym rozpoznawanie dezinformacji oraz podejmowanie świadomych i odpowiedzialnych decyzji w środowisku cyfrowym i społecznym;
- 2) wzmocnienia treści dotyczących higieny jamy ustnej (zmiana w dziale *Zdrowie fizyczne*);
- 3) dodanie diety bezglutenowej jako proponowanej do omówienia w ramach działu *Odżywianie*;
- 4) rozszerzenia zagadnień odnoszących się do zdrowia społecznego o kwestie związane z wartością rodziny, w tym w rodziny wielodzietnej (zmiany w dziale *Zdrowie społeczne*);
- 5) rezygnacji z działu *Zdrowie seksualne* (ponieważ treści z tego działu zostały uwzględnione w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie nowego przedmiotu edukacja zdrowotna – zdrowie seksualne) oraz związaną z tym zmianę w dziale *Internet i profilaktyka uzależnień* (skrócenie treści jednego z wymagań do wyboru, dotyczącego umiejętności wyjaśniania koncepcji redukcji szkód).

W konsekwencji zmieniona podstawa programowa kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna obejmuje 9 z 10 dotychczasowych działów. Pozostałe zmiany polegające na uzupełnianiu treści nauczania zostały zaproponowane w związku z postulatami kierowanymi do Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Proponuje się, aby podstawa programowa kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna była stosowana od roku szkolnego 2026/2027 w klasach liceum ogólnokształcącego i technikum, w których dotychczas były prowadzone zajęcia edukacji zdrowotnej (jako zajęcia niebędące obowiązkowymi zajęciami edukacyjnymi), tj. w dwóch klasach wskazanych przez dyrektora szkoły (I i II albo II i III albo I i III). Wymiar godzin zajęć edukacji zdrowotnej w poszczególnych klasach zostanie określony w procedowanym jednocześnie projekcie rozporządzenia Ministra Edukacji w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół.

Analogicznie jak wszystkie obowiązkowe zajęcia edukacyjne – przedmiot edukacja zdrowotna będzie przedmiotem podlegającym ocenianiu, a uczeń będzie z tych zajęć klasyfikowany i promowany do klasy programowo wyższej i ocena z tych zajęć będzie miała wpływ na średnią ocen.

2. Określenie podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie nowego przedmiotu edukacja zdrowotna – zdrowie seksualne (jako zajęcia niebędące obowiązkowymi zajęciami edukacyjnymi)

Jednocześnie ze zmianą i aktualizacją podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna, który będzie obowiązkowym zajęciem edukacyjnym, projekt rozporządzenia określa podstawę programową kształcenia ogólnego w zakresie nowego przedmiotu edukacja zdrowotna – zdrowie seksualne, który nie będzie obowiązkowym zajęciem edukacyjnym.

W równoległym procedowanym projekcie rozporządzenia wydawanego na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. z 2022 r. poz. 1575) określono wymiar godzin (w poszczególnych klasach) zajęć z edukacji zdrowotnej – zdrowia seksualnego oraz wskazano, że treści dotyczące wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawarte w podstawie programowej kształcenia ogólnego są realizowane na dwóch przedmiotach, tj. edukacji zdrowotnej i edukacji zdrowotnej – zdrowiu seksualnym.

W proponowanej podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna – zdrowie seksualne ważne znaczenie mają treści dotyczące przygotowania młodych osób do pełnienia różnych ról społecznych (przyjaciela, partnera, małżonka i rodzica) w obecnej fazie życia oraz w przyszłości. Rozwijając treści omówione na wcześniejszym etapie edukacyjnym uczniowie zdobywają wiedzę dotyczącą dbania o zdrowie i bezpieczeństwo swoje i innych osób, funkcjonowania ludzkiego organizmu oraz jego prawidłowego rozwoju, która pomoże im na podejmowanie odpowiedzialnych i świadomych decyzji życiowych. Szczególną rolę na tym etapie nauczania pełnią treści związane z rodziną, rodzicielstwem, płodnością i dobrymi relacjami. Uwzględnienie zagadnień związanych z trwałością związków oraz rolą szacunku, odpowiedzialności, miłości i komunikacji dla budowania i utrzymania zdrowych i bezpiecznych relacji jest odpowiedzią na pogarszające się wskaźniki dotyczące zdrowia psychicznego oraz problem samotności w społeczeństwie.

Proponuje się, aby podstawa programowa kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna – zdrowie seksualne była stosowana od roku szkolnego 2026/2027 w klasach liceum ogólnokształcącego i technikum, w których zgodnie z decyzją dyrektora będą

organizowane zajęcia z przedmiotu edukacja zdrowotna, tj. w klasach I i II albo w klasach II i III albo w klasach I i III ww. szkół.

Dodatkowo w wyniku nadania nowego brzmienia podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna i określenia podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie nowego przedmiotu edukacja zdrowotna – zdrowie seksualne, projekt rozporządzenia przewiduje zmianę wykazu przedmiotów nauczanych w liceum ogólnokształcącym i technikum (§ 1 pkt 2 projektu rozporządzenia).

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 września 2026 r.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych określonej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia nie podlega ocenie w zakresie oceny skutków regulacji w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Projektowane rozporządzenie może mieć wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.), tj. w przypadku wydawców podręczników ze względu na zmianę podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna oraz ze względu na określenie podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie nowego przedmiotu edukacja zdrowotna – zdrowie seksualne.

Odnosząc się do § 12 pkt 1 w związku z § 132 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2026

r. poz. 300) należy stwierdzić, że projekt rozporządzenia uwzględnia regulacje, w stosunku do których nie ma możliwości, aby mogły być podjęte za pomocą alternatywnych środków.